Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse Euroopa väikeste nõuete menetlus"

KOM(2005) 87 lõplik — 2005/0020 (COD)

(2006/C 88/14)

4. aprillil 2005 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: *"Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse Euroopa väikeste nõuete menetlus"*

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni arvamus võeti vastu 23. jaanuar 2006. Raportöör oli hr Pegado Liz.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 424. täiskogu istungjärgul 14.–15. veebruar 2006 (14. veebruari istungil) ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Ettepaneku põhisisu, järeldused ja soovitused

1.1 Määruse ettepanekus Euroopa väikeste nõuete menetluse kohta ([1]) taotleb komisjon mitmeid algatusi, millega järk-järgult luuakse vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajanev ala; selle abil kõrvaldatakse tõkked ja aidatakse lihtsustada tsiviilmenetluste korraldamist Euroopa tasandil, nagu on sätestatud justiiits- ja siseministrite nõukogu 3. detsembril 1998 vastuvõetud tegevuskavas ([2]) .

1.2 Kooskõlas oma eelnevate seisukohtadega kõigi komisjoni ja nõukogu algatuste suhtes, mis on suunatud Euroopa tõelise õigusruumi konsolideerimisele, tervitab ja toetab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kõnealust ettepanekut. Ettepanekus esitatud õiguslik alus on põhjendatud ja võimaldab menetlust kohaldada mitte ainult piiriülestele, vaid ka siseriiklikele vaidlustele (viimaste puhul on kohaldamine vabatahtlik). Selle eesmärk on tagada, et pooltel on võrdsed õigused õiglasele, kiirele, kättesaadavale vaidluste lahendamise menetlusele kõigis liikmesriikides.

1.3 EMSK avaldab heameelt komisjoni ettepaneku hea tehnilise ja õigusliku taseme üle. See tuleb selgelt välja iga artikli kohta esitatud kommentaarides ([3]). Komitee on rahul tasakaaluga, mis on leitud erinevate huvide vahel, ning mõjuhinnanguga, mis on hästi struktureeritud, läbi mõeldud ja selgelt esitatud ([4]).

1.4 EMSK üldiste ja konkreetsete märkuste ainus eesmärk on suurendada ettepaneku väärtust ja täpsustada mõningaid esitatud sätteid, et muuta ettepanek võimalikult tõhusaks ja tagada parimal viisil asjaomaste poolte õiguste austamine.

1.5 Seega kutsub EMSK komisjoni üles allpool esitatud ettepanekud vastu võtma ning soovitab liikmesriikidel komisjoni ettepanek selle praeguse kohaldamisala ja sisuga heaks kiita.

([1]) KOM(2005) 87 lõplik, 15.3.2005.
([2]) EÜT C 19, 23.1.1999.
([3]) Lisa SEK(2005) 352, 15.3.2005.
([4]) Lisa SEK(2005) 351, 15.3.2005.

2. Sissejuhatus. Ettepaneku eesmärk

2.1 Kõnealuse ettepanekuga täidetakse üks 20. detsembri 2002 aasta ([5])rohelise raamatu kesksetest eesmärkidest. Teist eesmärki — luua Euroopa maksekorraldusmenetlus — käsitles aasta tagasi esitatud komisjoni ettepanek ([6]) ning selle kohta esitas EMSK oma arvamuse ([7]).

2.2 Euroopa väikeste nõuete menetluse kehtestamiseks on komisjon võtnud arvesse Euroopa Parlamendi ning EMSK märkusi ja soovitusi eespool mainitud rohelise raamatu kohta ning teeb nüüd ettepaneku võtta vastu määrus ühtse väikeste nõuete menetluse kehtestamiseks, mida saaks kohaldada kogu Euroopa Liidus. Menetluskord on ette nähtud vabatahtlikuna ning seda saab kasutada nii piiriüleste kui liikmesriigisiseste kohtuvaidluste korral.

2.3 Komisjoni algatus tuleneb asjaolust, et liikmesriikide tsiviilmenetluse õigussüsteemid on erinevad ning eelkõige väikeseid nõudeid käsitlevate piiriüleste kohtuvaidluste lahendamisega kaasnevad suured kulud ning viivitused on nõuete summadega võrreldes ebaproportsionaalsed.

2.4 Komisjon on otsustanud laiendada kavandatava menetluse ulatust riigisisestele vaidlustele, et tagada kõigile võrdne kohtlemine ja vältida ettevõtjate konkurentsi moonutamist. See on kooskõlas EMSK arvamusega rohelise raamatu kohta ja tagab samas, et menetlus ühilduks proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõtetega.

2.5 Tekstis on selgelt välja toodud, et kavandatav menetlus on vabatahtlik, sest võlausaldaja võib alati valida riiklikes õigusaktides ettenähtud teistsuguse menetluse. Ka see on kooskõlas EMSK arvamusega.

([5]) KOM(2002) 746 lõplik, 20.12.2002 – EMSK arvamus, raportöör: hr Frank von Fürstenwerth (ELT C 220, 16.9.2003).
([6]) KOM(2004) 173 lõplik, 19.3.2005.
([7]) ELT C 221, 8.9.2005.

2.6 Komisjon lähtus menetluse määratlemisel järgmistest põhiprintsiipidest:

a) menetluskord peaks olema võimalikult lihtne ja põhinema standardvormide kasutamisel;

b) lühikesed tähtajad, mis muudavad menetluse väga kiireks;

c) üldreeglina kirjalik menetlus ilma suulise istungita; kui kohus peab vajalikuks, võib istungi korraldada audio- või videovahendite või e-posti teel;

d) võistleva menetluse ja tõendite esitamise piisavad tagatised;

e) kohtunike suured kaalutlusõigused tõendite hindamisel ja kogumisel;

f) kohtuotsus peab edasikaebamisest olenemata olema vastavalt riiklikule õigusele täitmisele pööratav; tuleb tagada kohtuotsuse täitmisele pööramine ja tunnustamine kõikides liikmesriikides, ilma et oleks vaja välisriigi kohtuotsuse tunnustamist ja ilma et oleks võimalik kohtuotsuse tunnustamisele vastuväiteid esitada;

g) advokaadi kasutamine ei ole kohustuslik.

3. **Pretsedendid ja paralleelsed algatused**

3.1 Ühenduse institutsioonid, sealhulgas Euroopa Parlament ([8]) ja EMSK ([9]) on pikema aja jooksul koostanud dokumente, milles nad väljendavad oma soovi standardida ja lihtsustada tsiviilmenetlusi, et tagada kohtuotsuste kiirem ja tõhusam täitmine.

3.2 Vastukajaks nendele muredele, mida on peamiselt väljendanud ettevõtjad, kutsetöötajad ja tarbijad, on ka komisjon pikka aega arutanud, kuidas oleks kõige parem jätkata. Eriti olulised on olnud tarbijakaitseseaduse algatamisel tehtud edusammud ([10]).

3.3 Kui avaldati roheline raamat Euroopa maksekorraldusmenetluse kohta ning väikeseid nõudeid käsitlevate kohtuvaidluste lihtsustamise ja kiirendamise meetmete kohta, oli selge, et küsimust käsitleti võimalikku seadusandlikku algatust silmas pidades. Rohelises raamatus on täpselt esitatud võtmeküsimused, mida tuleb kõnealuse valdkonna tulevastes määrustes käsitleda ([11]).

3.4 Käesolev algatus on üks mitmest äärmiselt olulisest meetmest, mis viimastel aastatel on tsiviilasjades õiguskoostöö vallas võetud ([12]).

([8]) Euroopa Parlamendi resolutsioonid A2-152/86, 13.3.1987, A3-0212/94, 22.4.1994 ja A-0355/96, 14.11.1996.

([9]) Arvamused "Roheline raamat õiguskaitse kättesaadavuse kohta tarbijatele" (raportöör: hr Ataḳde Ferreira, endine liige, EÜT C 295, 22.10.1994) ja "Ühtne turg ja tarbijakaitse: võimalused ja takistused" (raportöör: hr Ceballo Herrero, EÜT C 39, 12.2.1996).

([10]) Sellega seoses vt järgmiseid dokumente:
— komisjoni märgukiri tarbijate kahjuhüvitusnõuete kohta ning samateemaline täiendav teatis, vastavalt 12.12.1984 (KOM(84) 692) ja 7.5.1987 (KOM(87) 210);
— komisjoni teatis tarbijakaitsepoliitika uue tõuke kohta (K0M(85) 314 lõplik, 23.7.1985, EÜT C 160, 1.7.1985);
— komisjoni tegevuskava, 14.2.1996 (KOM(96) 13 lõplik);
— komisjoni teatis "Kohtuotsuste tegemise ja täitmisele pööramise suurema efektiivsuse suunas Euroopa Liidus" (KOM(97) 609 lõplik, 22.12.1997, EÜT C 33, 31.1.1998);
— roheline raamat tarbijatele õiguskaitse kättesaadavuse ning ühtsel turul tarbijavaidluste lahendamise kohta (KOM(93) 576);
— roheline raamat alternatiivse vaidluste lahendamise kohta tsiviil- ja kaubandusõiguses (KOM(2002) 196 lõplik, 19.4.2002).

([11]) Rohelises raamatus esitati kümme küsimust seoses järgnevaga: nõuete väärtuse künnis või ülemmäär; nõuete liik; kas menetlus peaks olema vabatahtlik või kohustuslik; standardvormi kasutamine; vaidluspoolte esindamine ja abistamine; alternatiivne vaidluste lahendamise kord; tõendite kogumine; kohtuotsuse sisu ja selle esitamise tähtaeg; kulud; edasikaebamisvõimalus.

([12]) Sealhulgas:
— komisjoni 12. mai 1995. aasta soovitus äritehingute maksetähtaegade kohta ja sellega seonduv komisjoni teatis (vastavalt EÜT L 127, 10.6.1995 ja EÜT C 144, 10.6.1995);
— 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/27/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (EÜT L 166/51, 11.6.1998);
— 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/35/EÜ hilinenud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul (EÜT L 200, 8.8.2000);
— nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (Brüssel I) (EÜT L 12, 16.1.2001). Raportöör: hr Malosse (EÜT C 117, 26.4.2000);
— Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (ELT L 143, 30.4.2004). Raportöör: hr Ravoet (ELT C 85, 8.4.2003);
— nõukogu 28. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtutevahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT L 174, 27.6.2001). Raportöör: hr H. Bataller (EÜT C 139, 11.5.2001);
— meetmete programm kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamiseks tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT C 12, 15.1.2001);
— nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT L 160, 30.6.2000). Raportöör: hr Ravoet (ELT C 75, 15.3.2000);
— nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1347/2000 abieluasjade ja vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest seotud asjade kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta (EÜT L 160, 30.6.2000) Raportöör: hr Braghin (EÜT C 368, 20.12.1999);
— nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1348/2000 tsiviil- ja kaubandusasjade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide Euroopa Liidu liikmesriikides kätteandmise kohta, (EÜT L 160, 30.6.2000). Raportöör: hr Bataller (EÜT C 368, 20.12.1999);
— nõukogu 28. mai 2001. aasta otsus, millega luuakse tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa kohtute võrk (EÜT L 174, 27.6.2001). Raportöör: hr Retureau (EÜT C 139, 11.5.2001);
— komisjoni teatis uue maksete õigusliku raamistiku kohta siseturul (KOM(2003) 718 lõplik, 2.12.2003). Raportöör: hr Ravoet (ELT C 302, 7.12.2004).

3.5 Eriti väärivad märkimist 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 805/2004 ([13]), millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta, ja komisjoni eespool mainitud ettepanek maksekorraldusmenetluse kohta. Komisjoni käesoleva ettepaneku analüüsimisel on need kaks teksti eriti asjakohased selles suhtes, et need käsitlevad sama olukorra kaht aspekti — lihtsama ja tõhusama tsiviilõiguskaitse vajadust ühtses õigusruumis.

4. **Õiguslik vahend ja alus**

4.1 Kooskõlas enamiku kõnealuses valdkonnas vastuvõetud algatustega otsustas komisjon teha ettepaneku määruse vastuvõtmiseks, võttes aluseks asutamislepingu artikli 61 punkti c ja artikli 65.

4.2 EMSK toetab komisjoni ettepanekut täielikult. Oma varasemates arvamustes rohelise raamatu ja Euroopa maksekorraldusmenetluse kohta pooldas EMSK kindlalt määruse vastuvõtmist.

4.3 Komitee toetab täielikult ka komisjoni õigusliku aluse valikut, mis läheb kaugemale asjaomaste õigusmõistete formaalsest tõlgendusest. See on ainus tee ELi ühtse õigusruumi loomise eesmärgi saavutamiseks. Eriti tuleb esile tõsta komisjoni edusamme ühenduse tasandil tegutsemiseks mõeldud tugeva, tehniliselt ja õiguslikult kindla põhjenduse loomise puhul, milles on nõuetekohaselt arvesse võetud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid.

4.4 Komitee kordab ka oma seisukohta, et sellist liiki ja sellise rakendusalaga algatus, mis nõuab märkimisväärseid investeeringuid, on õigustatud ainult juhul, kui seda kohaldatakse (kuigi vabatahtlikkuse alusel) ka liikmesriikidesisestele vaidlustele. Komitee arvab, et algatuse piiramine piiriülestele vaidlustele võib selle olulisuse või lausa selle vajalikkuse kahtluse alla seada ([14]).

5. **Üldmärkused**

5.1 EMSK tervitab määruse eelnõud, milles on arvesse võetud enamikku komitee märkusi rohelise raamatu kohta, mis käsitleb Euroopa maksekorraldusmenetlust ning väikeseid nõudeid käsitlevate kohtuvaidluste lihtsustamis- ja kiirendamismeetmeid (KOM(2002) 746 lõplik).

5.2 Oma arvamuses rohelise raamatu kohta teatas EMSK, et Euroopa väikeste nõuete menetluse koostamise põhieesmärk on leida sobivad meetmed kõnealuste kohtuvaidluste kiirendamiseks, kahjustamata samas asjaomastele osapooltele õigusriigis pakutavaid tagatisi.

5.3 EMSK usub, et ehkki ettepanekusse tuleb teha väiksemaid parandusi, on see siiski tasakaalustatud vastus vajadusele lahendada vaidlused kiiresti ja väikeste kuludega ning tagada vaidluspoolte õigused.

5.4 Eelkõige märgib EMSK, et uue süsteemi abil õiglase, kiire ja odava vaidluste lahendamise täielikuks saavutamiseks on samas oluline, et mitte ainult juriste, vaid ka avalikkust teavitatakse teabekampaania kaudu. Kampaania peaks rõhutama kõnealuse menetluse eeliseid, aga ka selle piiranguid võrreldes tavaliste, konventsionaalsete süsteemidega (kulud, tõendite esitamine, edasikaebamine, abi juristidelt, esindamine kolmanda poole poolt, ajapiirangud jne).

5.5 Samuti tuleb süsteemi edukaks rakendamiseks piiriülestes vaidlustes leida tõhus lahendus keelelise mitmekesisuse küsimusele. Asjaomased pooled — kohtud, juristid, vaidluspooled — peavad menetluses kasutatavatest mõistetest täpselt aru saama. Seetõttu tuleb näha tõsist vaeva, et muuta kasutatavad vormid arusaadavaks.

5.6 Jäädes oma mitmel korral esitatud seisukohtade juurde antud küsimuses, kinnitab EMSK oma otsust aidata välja arendada ja tugevdada mehhanisme alternatiivseks vaidluste lahendamiseks, milles oleksid sätestatud ranged selgelt määratletud printsiibid ja reeglid ning mis oleksid ühenduse tasandil ühtlustatud. Komisjoni ettepaneku seletuskiri võiks sisaldada viidet kõnealustele menetlustele.

6. **Konkreetsed märkused**

6.1 *Artikkel 2 — Rakendusala*

6.1.1 EMSK usub, et kavandatav nõude ülemmäär 2 000 eurot on väga paljudes olukordades selgelt ebapiisav, arvestades kaupade ja teenuste praegust maksumust. Lisaks sellele leiab EMSK, et kui on ette nähtud võimalus edasikaebamiseks (artiklid 13, 15 ja 16), peab ülemmäär olema vähemalt 5 000 eurot. Puhtalt majanduslikust vaatepunktist lähtudes ja laiendatud mõjuhinnangus esitatud kulukalkulatsiooni alusel aitaks ülemmäära tõstmine kaasa kulude ebaproportsionaalsele vähendamisele.

6.1.2 Ei ole selge, mida on mõeldud väitega, et määrust ei kohaldata "eelkõige" maksu-, tolli- ja haldusasjadele. Kuna see viitab pooltele, kes määruse kohaldamisalast välja jäävad, peaks nimekiri olema lõplik, mitte suunav. Seega tuleks kõnealune välistus lõikest 1 (viimane lause) välja jätta ning lisada lõikes 2 olevasse loetellu.

([13]) KOM(2002) 159 lõplik (EÜT C 203, 27.8.2002). Raportöör: hr Ravoet (ELT C 85, 8.4.2003);

([14]) Nagu selgus mõjuhinnangust, on puhtalt piiriüleseid väikeseid nõudeid käsitlevaid kohtuvaidlusi alati suhteliselt vähe, seda ka lähemas tulevikus.

6.1.3 Samuti ei ole selge, miks artikli 2 lõike 2 punktis e on loetletud vahekohtu menetlused, sest see ei ole mitte kuidagi seotud teistes punktides loetletuga. Vahekohtu menetlus on alternatiivne vaidluste lahendamise vorm, mis juba oma olemuselt tuleks välja jätta ja mida ei peaks siin mainima. EMSK teeb komisjonile ettepaneku see punkt välja jätta.

6.1.4 EMSK avaldab kahetsust Taani otsuse üle — hästi teadaolevatel üldistel põhjustel sarnastes küsimustes ([15]) — määruse rakendamisest täielikult loobuda. Komitee loodab aga, et tulevikus ületatakse ühtse Euroopa ruumi täielikku loomist takistavad piirangud ([16]), ning tal on hea meel tõdeda, et Ühendkuningriik ja Iirimaa arutavad kõnealuse skeemiga ühinemise võimalust nagu ka varasemate sarnaste algatuste puhul.

6.2 *Artikkel 3 — Menetluse alustamine*

6.2.1 EMSK leiab, et aegumistähtaja katkestamine peaks jääma liikmesriikide õigusaktide reguleerimisvaldkonda. Vastupidisel juhul peaks artikli 3 lõige 4 arvestama erinevaid võimalikke nõude esitamise viise ning peaks sätestama, et aegumistähtaja katkestamine toimub kuupäevast, mil nõudevorm saadetakse (vaja oleks saatmise tõendit, sest saadetis võib teel märkimisväärselt hilineda, eriti piiriüleste vaidluste korral) ([17]).

6.2.2 EMSK tervitab artikli 3 lõike 6 sätet, millega nõude esitajale antakse võimalus vormi parandada või täiendada. EMSK tegi sarnase soovituse Euroopa maksekorraldusmenetlust kehtestava määruse ettepaneku arutamisel ja komiteel on seetõttu väga hea meel tõdeda, et nimetatud võimalus on käesolevasse määrusesse lisatud. Siiski tuleks komitee arvates paranduste tegemiseks sätestada mõistlikult lühike tähtaeg.

6.2.3 EMSK on mures artikli 3 lõike 7 viimases osas sätestatu pärast. Kes osutab tegelikult "praktilist abi"? Kas abi osutajad on piisavalt kvalifitseeritud? EMSK arvates ei peaks abi andmise ülesandega tegelema ainult advokaadid ja õigusnõustajad, küll aga märgib, et mainitud "praktilised aspektid" võivad puudutada küsimusi, mille osas on vaja juriidilist haridust. Samuti peaksid asjaomased inimesed olema valmis kõnealust ülesannet täitma tasuta ja paljude liikmesriikide kohtudes võib olla raske leida selleks tasustamata vabatahtlikke. Ka juristid võivad seda vaadelda kui lubamatut volitust, mis läheks vastuollu nende eetikakoodeksiga.

6.3 *Artikkel 4 — Menetluse käik*

6.3.1 Kuigi EMSK mõistab põhjusi, miks on otsustatud üldreeglina kasutada kirjalikku menetlust, toonitab komitee suulise menetluse eeliseid. See on oluline ka soodustamaks lepitamise püüdlusi ning tagamaks põhiõigusi, mis on sätestatud Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklis 6 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47.

6.3.2 Artikli 4 lõiked 5 ja 6 lubavad vastuhagi esitamist, isegi kui tegemist on erineva kohtuasjaga.

6.3.2.1 Menetluste puhul, mis peaksid olema kiired ja võimalikult mitteformaalsed, on komiteel tõsine kahtlus, kas on võimalik lubada vastuhagi esitamist, ilma et see muudaks menetlust automaatselt tavamenetluseks.

6.3.2.2 Komitee leiab, et kui vastuhagi tuleneb teisest õigussuhtest kui nõue, ei tohiks see mingil juhul lubatav olla.

6.3.2.3 Igal juhul arvab komitee, et kui vastuhagi esitamist lubada, siis ei tohiks selle väärtus ületada menetlusele pandud ülempiiri, kuna see õõnestaks kõnealuse menetluse eesmärke.

6.3.3 Artikli 4 lõige 7 sätestab, et kui mõni kohtule esitatud dokument on määruses nr 1348/2000 sätestatud keelest erinevas keeles, "soovitab" kohus esitada dokumendi tõlke. Kui pool seda ei tee, millised on kaasnevad tagajärjed nõudele ja menetlusele? Kõnealust punkti on vaja selgitada: tegemist on määrusega, seega ei saa eeldada, et liikmesriigid peaksid määruse puuduseid kuidagi parandama, v.a kui kohtuasja suhtes kohaldatakse juba artiklis 17 esitatud üldpõhimõtet.

6.4 *Artikkel 5 — Menetluse viimased etapid*

6.4.1 Portugalikeelse versiooni artikli 5 lõike 1 punktis c on sõnad "*citar as partes*". Õigusterminoloogias on aga *citação* ja *notificação* erineva tähendusega; rangelt võttes on käesoleval juhul tegemist mõistega *notificação*, mitte *citação*. Seetõttu teeb EMSK komisjonile ettepaneku selle punkti portugalikeelset versiooni muuta, asendades sõna "*citar*" sõnaga "*notificar*" (*).

6.4.2 Kohtuistungi kokkukutsumiseks tuleb kehtestada maksimaalne tähtaeg.

6.5 *Artikkel 6 — Kohtuistung*

6.5.1 EMSK tervitab eeskirjade vastuvõtmist, millega võimaldatakse vajadusel kasutada istungitel uusi tehnoloogiaid.

([15]) Amsterdami lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli artikli 1 kohaselt ei osale Taani nõukogus nende meetmete vastuvõtmises, milleks on ettepanek tehtud asutamislepingu IV jaotise alusel justiits- ja siseküsimustes.

([16]) See on juba juhtunud kohtuasjade tunnustamises ja jõustamises tsiviil- ja kaubandusküsimustes (nõukogu 20. septembri 2005. aasta otsus, ELT L 299, 16.11.05).

([17]) See on juba toimumas komisjoni ettepanekuga, millega muudetakse määrust kohtudokumentide kättetoimetamise kohta.

(*) Tõlkija märkus. Autor eristab teate edastamist kohtukutse edastamisest, väites, et siin kohaldatakse kohtukutse esitamise mõistet. Eestikeelses versioonis on kasutatud väljendit "kutsuma pooled kohtuistungile".

6.5.2 EMSK juhib aga komisjoni tähelepanu asjaolule, et kuna kõnealuste uute tehnoloogiate täpne rakendusala ei ole määratletud, võib nende kasutamine teatavates olukordades ohustada kaitse tagatisi ning menetluse põhiprintsiipe nagu turvalisus, kindlus, võistlev menetlus ja viivitamatus. See võib juhtuda näiteks juhul, kui tunnistaja ülekuulamisel või eksperdilt tõendite kogumisel kasutatakse e-posti.

6.5.3 EMSK märgib, et tunnistuste autentsuse garanteerimiseks on vaja kasutada näiteks elektroonilist allkirja. Tuleb võtta vajalikud ettevaatusabinõud tehnilise infrastruktuuri tagamiseks kohalikes kohtutes, et oleks võimalik saata õiguslikult kehtivaid tunnistusi teisele kohtule, sh välismaal asuvatele kohtutele (tunnistuse saatmine turvalise e-posti teel, audio-, video- või e-posti konverentside kasutamine tõendite esitamiseks).

6.5.4 Seetõttu ärgitab EMSK komisjoni artikli 6 lõike 1 teksti muutma, et täpsemalt määratleda selle kohaldamisala: tuleks sätestada, millistes toimingutes ja olukordades võib kasutada audiovisuaalmeediat või e-posti.

6.5.5 Samas ei näe komitee, miks juhul, kui mõlemad pooled nõustuvad, et tehnilised võimalused on saadaval ja usaldusväärsed, peaks lubama ühel poolel nende kasutamisest loobuda. Seega teeb komitee ettepaneku, et kõnealust sätet muudetaks nii, et poolte õigust sellest keelduda piiratakse juhtudega, kus tehnilised võimalused ei taga piisavat usaldusväärsust ja võrdset kohtlemist.

6.6 *Artikkel 7 — Tõendite kogumine*

6.6.1 EMSK kahtleb telefoni teel tõendite kogumise võimaluses. Ainus võimalus telefoni teel antud seletuste terviklikkuse säilitamiseks on need salvestada ja seejärel transkribeerida. Seetõttu kustub EMSK komisjoni välja jätma telefoni kasutamist tõendite kogumiseks lubatud vahendite hulgast juhul, kui kõnelust ei ole võimalik salvestada ja transkribeerida.

6.6.2 EMSK soovitab, et artikli 7 lõikest 2 jäetaks välja fraas "erakordsete asjaolude puhul", sest see viitab subjektiivsele lähenemisele ja niikuinii otsustab kohtunik üksi, kas võtta eksperdilt tunnistus.

6.7 *Artikkel 8 — Poolte esindamine*

6.7.1 Kuna ettepaneku kohaselt võivad pooli esindada isikud, kes ei pea olema advokaadid, peab EMSK vajalikuks konkreetselt sätestada, et tarbijavaidlustes võivad tarbijaid esindada tarbijaühingud ning kutseühingud võivad esindada oma liikmeid. Selline esindamine on tavaline alternatiivse vaidluste lahendamise puhul, kuid liikmesriikide menetlusõigus seda üldiselt ette ei näe.

6.8 *Artikkel 9 — Kohtu roll*

6.8.1 Kuigi esmapilgul võib näida, et dokument viitab vastupidisele, kinnitab komisjon, et ettepanekus võetud lähenemisviisi järgi lahendatakse vaidlused ainult rangete õiguslike kriteeriumite alusel, mitte vajadusel ka õigluse (*ex aequo et bono*) põhimõtte alusel. Viimane on aga eriti oluline mitte-rahaliste kohtuasjade puhul. Komitee arvates on kõnealuse võimaluse puudumine kahetsusväärne ning see tuleks siiski luua, kuid pooltele tuleb eelnevalt arusaadavalt selgitada kõiki tingimusi ja mõjusid.

6.8.2 Punktis 6.2.3 esitatud märkused kehtivad ka artikli 9 lõike 3 kohta.

6.8.3 Seoses artikli 9 lõikega 4 arvab komitee, et kohus peaks alati püüdma jõuda "kokkuleppele". Seega tuleks välja jätta sõna "võimalusel".

6.9 *Artikkel 10 — Otsus*

6.9.1 Artikli 10 lõige 2 peaks täpsustama, et kui pooled ei saa kohtuistungil osaleda, peaksid nad olema nõuetekohaselt esindatud, nagu on sätestatud artikli 6 lõikes 2.

6.10 *Artikkel 11 — Dokumentide kätteandmine*

6.10.1 Artikli 11 lõikes 2 on sätestatud, et kui "saaja aadress on kindlalt teada", võib dokumendid pooltele edastada mõnel lihtsamal viisil, näiteks lihtkirja, faksi või e-posti teel.

6.10.2 EMSK juhib komisjoni tähelepanu asjaolule, et klausel "saaja aadress on kindlalt teada" on liiga ebamäärane ning võib tekitada olulist õiguslikku ebakindlust, millel on pooltele tõsised tagajärjed.

6.10.3 Mõnes liikmesriigis on kasutusel ametliku asukoha süsteem: selle süsteemi kohaselt loetakse dokumendid kättesaaduks, kui lepingupool on need saatnud ametlikku asukohta, ning kättesaamistõendit ei ole vaja. Samas leiab EMSK, et ametliku asukoha kehtestamisest ei piisa aadressi kindlalt teadmise nõude täitmiseks.

6.10.4 Seetõttu teeb EMSK ettepaneku, nagu rõhutatud ka komitee arvamuses eespool mainitud rohelise raamatu kohta ja arvamuses maksekorraldusmenetluse kohta, et ei tohiks lubada pooltel kasutada kättetoimetamismeetodeid, mille puhul puudub kättesaamistõend või kui viimast ei ole võimalik tagada, näiteks nagu lihtkirja puhul.

6.11 *Artikkel 12 — Tähtajad*

6.11.1 EMSK usub, et seda liiki menetluse korral ei tohiks kohus tähtaegu määramatult pikendada. EMSK teeb komisjonile ettepaneku kehtestada tähtaegade pikendamisele piirang ning lubada tähtaegu pikendada ainult üks kord.

6.11.2 EMSK peab artikli 12 lõiget 2 samavõrd lubamatuks. Arvestades kohtute töökorda, kus tähtaegade mitte järgimise eest on harva kehtestatud karistusi, viib selline säte sisuliselt menetluse ebaõnnestumiseni. EMSK kutsub komisjoni üles välja jätma artikli 12 lõiget 2.

6.12 *Artikkel 13 — Kohtuotsuse täitmine*

6.12.1 EMSK kahtleb, kas seda liiki menetluses on vaja näha ette võimalus edasikaebamiseks. Menetluse ülemmäär peaks olema komisjoni kavandatust oluliselt kõrgem (nt 5 000 eurot), sest siis õigustaks edasikaebamise võimalust nõude väärtus, või kui on tegemist väiksema nõudega (nt kuni 3 500 eurot), ei tohiks edasikaebamist võimaldada ([18]).

6.12.2 Samuti tuleks selgitada, et mainitud edasikaebamise võimalus viitab ainult nn tavalistele edasikaebamistaotlustele, mitte juhtudele, kus siseriiklik õigus annab sõltumata nõude väärtusest alati võimaluse edasikaebamiseks, kui kohtuotsus on mingil viisil ebakorrektne.

6.12.3 Seetõttu ärgitab EMSK komisjoni tõstma kõnealuse menetlusega hõlmatavate nõuete ülemmäära vähemalt 5 000 euroni. Kui aga komisjon otsustab 3 500 euro või väiksema summa kasuks, ei tohiks edasikaebamise võimalust sätestada. Kui sätestatakse 3 500 eurot ületav ülemmäär, oleks edasikaebamise võimalus lubatav vaidlustes, kus nõude väärtus on sellest summast kõrgem.

6.12.4 EMSK juhib komisjoni tähelepanu asjaolule, et kui edasikaebamist võimaldatakse, peab seadus lubama ka kohtul kohtuotsuse rakendamine peatada edasikaebamise juhtudel, kui kohesel rakendamisel võivad olla kaebaja suhtes tõsised ja asjatult kahjulikud tagajärjed või kui see muudaks edasikaebamise mõttetuks. Neil juhtudel võib näiteks nõuda rakendamise peatamise tingimusena tagatise esitamist.

6.12.5 Samuti peaks edasikaebamise võimaldamise korral selgelt sätestama, et erandina artiklis 8 sätestatust, mille kohaselt advokaat ei ole kohustuslik, kohaldatakse liikmesriikide menetluskordi, kus peab edasikaebamisel pooli esindama advokaat.

6.13 *Artikkel 14 — Kulud*

6.13.1 Kulusid puudutavad sätted on üldiselt põhjendatud. Samas tuleks ära märkida, et ebamääraste subjektiivsete väljendite nagu "ebaõiglane või ebaotstarbekas" kasutamine ei sobi kokku ühtlustamisdirektiiviga. Menetluse kulud on äärmiselt oluline tegur ning ebatäpsed väljendid võivad viia lahknevusteni.

6.13.2 Samuti kordab EMSK oma soovitust seoses maksekorraldusmenetlusega: nimelt tuleks sätestada, et kõnealustel juhtudel kohaldatakse liikmesriikide siseriiklikke õigusakte, millega on üle võetud 27. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2002/8/EÜ, millega parandatakse õiguskaitse kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral ([19]).

6.13.3 Sellega seoses arvab EMSK, et oluline on sätestada nõue, et pooli tuleb eelnevalt teavitada advokaaditasude kulude ja hüvitamise (selle eksisteerimise korral) süsteemist ning selle eelistest ja puudustest võrreldes teiste võimalike kohaldatavate kohtumenetlustega, et pooltele antaks tegelik valikuvõimalus.

6.14 *Artikkel 16 — Kohtuotsuse läbivaatamine*

6.14.1 EMSK juhib tähelepanu sellele, et kõnealuse õiguse teostamiseks ei ole sätestatud tähtaega ning et selline ebamäärane väljend nagu "toimib viivitamatult" ei ole vastuvõetav. Seetõttu usub EMSK, et kui eesmärgiks on tõesti tagada kostjale pakutavad praktilised kaitsevahendid (kui vorm on esitatud valesti või kui kostja ei saa end kaitsta vääramatu jõu tõttu, mis ei ole tema süü), tuleb määratleda täpne tähtaeg, mille jooksul kostja võib taotleda otsuse läbivaatamist, menetlust asjatult pikendamata, et vältida kohaletoimetamist takistavaid toiminguid või viivitustaktikat.

6.15 *Lisad: vormid*

6.15.1 Soovitatud süsteem toetub I, II ja III lisas esitatud vormide kasutamisele. Kohtumenetlused kulgevad häireteta ainult siis, kui vormid täidavad ettenähtud otstarvet.

6.15.2 Komiteel on põhjendatud kahtlusi piiriülestes vaidlusküsimustes kasutatavate vormide efektiivsuse ja praktilisuse suhtes.

([18]) Nii on see mitmetes liikmesriikides; näiteks Portugalis ei ole üldreeglina võimalik edasi kaevata, kui nõude väärtus on alla 3 750 euro.
([19]) EÜT L 26, 31.1.2003, lk 41.

6.15.3 Näiteks kui Itaalia firma, kellele Poola klient raha võlgneb, esitab nõude Itaalia kohtus, kas siis Poola klient saab teate ja nõudevormi koopia itaalia või poola keeles? Kui teade on itaalia keeles, kus on siis tagatis, et klient sellest aru saab ja suudab otsustada, kas esitada kaitseväide? Kui teade on poola keeles, kes siis vastutab selle tõlkimise eest? Ja kes kannab kulud?

6.15.4 Hageja ei pea mitte lihtsalt vormil olevaid kastikesi märgistama; ta peab lisama ka kirjalikku teavet. Kes vastutab selle tõlkimise eest? Ja kes tõendab, et tõlge on täpne?

6.15.5 29. mai 2000. aasta määrus nr 1348/2000 tsiviil- ja kaubandusasjade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide Euroopa Liidu liikmesriikides kätteandmise kohta ei vasta neile küsimustele, sest vaadeldav menetlus on loomult võrdlemisi mitteformaalne ja aeglane.

6.15.6 Isegi kui eelmainitud hüpoteetiline Poola klient saaks teate kätte oma emakeeles, mis keeles peaks ta siis vastama? Kes tõlgiks poola keelest itaalia keelde? Mis keelt kasutab ta vastuhagi esitamiseks? Kuidas see tõlgitakse? Sellises olukorras tekiksid tõkked, mis mõjutaksid negatiivselt menetluse kiirust ja kulusid.

6.15.7 Seetõttu palub EMSK komisjonil kaaluda kõige efektiivsemat viisi tagamaks, et nende vormide kasutamine piiriülestes vaidlusküsimustes ei seaks ohtu menetluse kiirust ja kulusid või poolte õigust kaitsele.

6.15.8 EMSK arvab ka, et kõik kõnealused vormid on liiga keerulised, et juriidilise hariduseta inimesed neid täita suudaksid.

6.15.9 Mitmed terminid (seaduslik intressimäär; % üle EKP baasmäära; ostu tühistamine; kohustuste täitmine; tagaseljaotsus; vastuhagi) võivad tavainimesele arusaamatud olla. Kuna komisjoni ettepaneku järgi ei pea pooli esindama advokaat, on vaja meetmeid, tagamaks, et vormide kasutajad saavad neist aru ja täidavad need nõuetekohaselt.

6.15.10 Kuna võimalus, et pooli esindab advokaat või kolmas osapool, ei ole välistatud, tuleks see ka vormides konkreetselt sätestada.

Brüssel, 14. veebruar 2006.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Anne-Marie SIGMUND